

@potek og nettvett

Medisinkjøp på internett kan bety at du gambler med helsen og utfordrer loven. Sjekk om nettapoteket er godkjent før du bestiller.

TEKST: KRISTIN ROSMO FOTO: SCANPIX, TOLLETATEN OG KRISTIN ROSMO

POLITIANMELDER. – Det hender det at vi politianmelder personen som har importert legemidler i strid med legemiddel-lovgivningen, sier Hanne Wickstrøm, toll- og vareførselsinspektør og fagansvarlig legemidler ved Toll- og vareførselsseksjonen på Alnabru i Oslo.

Antall nettapotek som tilbyr legemidler via posten er stort, men mange av nettapotekene er ikke godkjent. Ulovlige nettapotek tilbyr ofte antibiotika og potenspiller uten resept til en billig penge. Mange av nettapotekene ser både profesjonelle og trygge ut, men en del av dem skjuler kriminelle nettverk som driver handel med falske og ulovlige legemidler. Ikke la deg lure til å kjøpe skadelige og ulovlige medisiner på nett.

Falske legemidler

Omfanget av handelen med falske legemidler er enormt, og overstiger ifølge Legemiddelverket narkotikahandelen i fortjeneste. Verdens helseorganisasjon antar at risikoen er over 50 prosent for at legemidler som er kjøpt via ulovlige nettsider er falske eller ulovlige å omsette.

Tidligere undersøkelser hos Tollvesenet har vist at minst 20 prosent av pakkene som ble kontrollert, inneholdt ulovlige eller falske legemidler. I mengde tilsvarte det rundt ti millioner piller årlig. Produktene hadde ulovlig innhold

eller de var ikke godkjent med hensyn til kvalitet, sikkerhet og effekt. Det ble funnet både antibiotika, dopingmidler, slankemidler, potensmidler, smertestillende, angstdempende/beroligende midler, sovemidler og kosttilskudd blant produktene. Kosttilskudd som inneholder virkestoff fra legemidler som ikke fremgår av merkingen på pakningene, kan gi alvorlige bivirkninger og/eller reaksjoner hvis de blandes med andre legemidler.

Strengt regelverk

Et nytt og strengere regelverk for privatimport av legemidler ved forsendelse, ble innført i fjor høst. I praksis er svært få legemidler nå godkjent for privatimport via forsendelse. Reglene ved import av legemidler via internett er ulik reglene for import når man reiser selv. Når man reiser er det tillatt å kjøpe legemidler til personlig bruk i utlandet, og ta disse med tilbake. Ved privatimport av legemidler gjennom forsendelse, tillates kun import av reseptfrie legemidler fra EU/EØS til eget bruk. Legemidlene må dessuten være

” Til tross for innstramningene i regelverket, holder vi tilbake hundrevis av pakker med ulovlig innhold hver eneste dag.

Hanne Wickstrøm, toll- og vareførselsinspektør

“ Tidligere undersøkelser hos Tollvesenet har vist at minst 20 prosent av pakkene som ble kontrollert, inneholdt ulovlige eller falske legemidler. I mengde tilsvarte det rundt ti millioner piller årlig.

SE ETTER GODKJENNING. – Vær sikker på at nettapoteket er godkjent før du kjøper, sier Line Saxegaard, legemiddelinspektør ved Legemiddelverket.

“ Du kan få alvorlige helseskader etter bruk av slike produkter, både på kort og lang sikt.

Line Saxegaard, legemiddelinspektør

godkjent i Norge, ha norsk tekst på pakningen og norsk pakningsvedlegg.

Ulovlig import

– Til tross for det strenge regelverket holder vi hver eneste dag tilbake hundrevis av pakker med ulovlig innhold, sier Hanne Wickstrøm, tolloversinspektør og fagansvarlig legemidler ved Toll- og vareførselseksjonen på Alnabru i Oslo.

Hvis Tollvesenet holder tilbake en mistenkelig forsendelse, får du et varsel fra fraktselskapet, og du får ti dager til å begrunne hvorfor du mener importen er lovlig. Dersom du ikke svarer innen fristen, blir legemidlet destruert eller returnert uten nærmere begrunnelse eller vedtak. Dersom du sender et tilsvarende svar, er det Legemiddelverket som avgjør om importen er lovlig.

– I tillegg til at ulovlig import enten blir destruert eller returnert, hender det også at vi politianmelder personen som har importert legemidler i strid med legemiddellovgivningen. Da er det snakk om legemidler med ulovlig innhold, forfalskninger, dopingmidler, narkotiske stoffer eller import i spesielt store mengder, forklarer Wickstrøm.

Logo for godkjente nettapotek

Legemiddelverket advarer om at en svært stor andel av «apotekene» som selger legemidler på nett driver ulovlig virksomhet. Tegn på at et nettapotek ikke driver lovlig, er eksempelvis at de ikke krever resept eller mangler kontaktinformasjon. Flere av de utenlandske nettapotekene har norsk tekst og kjente betalingsløsninger, og kan ved første øyekast se seriøse ut.

– Det finnes tusenvis av nettsteder som tilbyr handel med legemidler, men kun et fåtall av dem er godkjent. Vær sikker på at nettapoteket er godkjent før du kjøper, sier Line Saxegaard, legemiddelinspektør ved Legemiddelverket.

Godkjente nettapotek i EU skal ha en felles logo. Det skal gjøre det tryggere for folk som øn-

sker å bestille legemidler på nettet. Ved å klikke på logoen kommer man til den nasjonale tilsynsmyndighetens liste over godkjente nettapotek. Denne logoen er imidlertid ikke på plass hos godkjente nettapotek i Norge.

– Innen EØS-samarbeidet jobbes det nå med å få til en avtale med EU om bruk av logoen, men det er foreløpig uklart når den vil bli tatt i bruk her hjemme. Inntil videre kan du finne en oversikt over godkjente nettapotek i Norge på Legemiddelverkets nettside, forklarer hun.

Reseptmedisin i postkassen

De norske nettapotekene har til nå bare kunnet selge reseptfrie legemidler og andre apotekvarer uten resept, men nylig er det gjort endringer i apotekforskriften for at også reseptpliktige legemidler kan kunne selges fra norske nettapotek. Det gjøres tekniske endringer i dagens e-reseptløsning, slik at du skal kunne logge deg inn i nettapoteket og kjøpe legemidler du har resept på. Løsningen vil sannsynligvis være på plass i løpet av høsten.

Mange nordmenn benytter seg av online legetjenester, der ulovlige, utenlandske nettsteder videreformidler resept på ønsket medisin til et apotek i Norge, som så sender det reseptpliktige legemiddelet hjem til deg. Løsningen er valgt for å omgå de norske importreglene. Her foregår selve «legekonsultasjonen» ved at kjøperen fyller ut egne helseopplysninger, som deretter, ifølge nettstedet, vurderes av lege.

– Dette er en totalt uforsvarlig legepraksis. Det viser seg at samme lege daglig kan utstede resepter i et enormt omfang til nettkunder i en rekke land. Da sier det seg selv at resepten ikke er basert på noen reell konsultasjon, og Legemiddelverket anser denne virksomheten som helsefarlig og ulovlig, sier Saxegaard.

Legemiddelverket mener også at slik utlevering fra norsk apotek er i strid med utleveringsforskriften.

På eget ansvar

Ved å kjøpe medisiner fra ulovlige nettapotek kan du lett få i deg helt andre stoffer enn det som står på pakken.

– Det er oppdaget flere tilfeller der produktene har inneholdt virkestoffer av tvilsom kvalitet, forurensninger som for eksempel bly og kvikksølv, smittestoffer fra uren emballasje eller urent vann. Du kan få alvorlige helseskader etter bruk

GODKJENT. Logoen skal lenke til nasjonale lege-
middelryndigheters
liste over godkjente
nettapotek.

av slike produkter, både på kort og lang sikt, sier Saxegaard.

Å handle medisiner på nettet kan være å spille russisk rulett med helsen. Du gjør det på eget ansvar. De som får skader på grunn av en medisin de har kjøpt fra et ulovlig nettapotek, står i de fleste tilfeller uten rettigheter til erstatning. Medisiner som selges lovlig i Norge, omfattes av en forsikringsordning som sikrer pasienten hvis det oppstår skader som følge av bruken.

– Meld fra til legen dersom du får bivirkninger fra produkter kjøpt på nett, og ta vare på produktet slik at det eventuelt kan undersøkes nærmere, oppfordrer hun.

Medisiner og kosttilskudd på nett

- Hver femte person i aldersgruppen over 60 år sier de vil handle legemidler fra norske nettapotek (TNS Gallup, april 2016). Interessen er størst på det sentrale Østlandet.
- En Ipsos MMI-undersøkelse fra 2012 viste at fire prosent nordmenn hadde handlet medisiner på nettet.
- Flest oppga at de hadde handlet potensmidler, sove-medisiner, smertestillende, penicillin, omega3-produkter, vitaminer, energiprodukter, slankeprodukter og produkter mot leddsmerter.
- Tidligere undersøkelser hos Tollvesenet har vist at rundt ti millioner importerte piller årlig inneholdt ulovlige eller falske legemidler.

Kilde: Apotekforeningen, Legemiddelverket, Tollvesenet

Hva kan du importere?

Legemidler

- Det er kun tillatt å importere reseptfrie legemidler som er godkjent i Norge fra EU/EØS-land.
- Legemiddelet må ha norsk tekst og pakningsvedlegg.
- Legemiddelet må være til personlig medisinsk bruk.
- Personen som importerer må være over 18 år.
- Mengden legemiddel må ikke overstige tre måneders normalbruk.
- Legemiddelet må være lovlig ervervet i landet der det er kjøpt, det vil si at selgeren har lov til å selge det.

Kosttilskudd og vitaminer

- Kan fritt importeres via forsendelse, gitt at produktet er klassifisert som kosttilskudd i Norge.
- Flere produkter som selges som kosttilskudd i andre land blir regnet som legemidler i Norge (blant annet produkter som utgier seg for å være legemidler, homeopatiske midler, enkelte urter og produkter som skal injiseres eller brukes i øynene).
- Oversikten «Klassifisering av legemidler i forbindelse med privatimport», som finnes på Legemiddelverkets nettsider (legemiddelverket.no), kan gi en pekepinn på om kosttilskuddet du vurderer å kjøpe likevel regnes som legemiddel i Norge.

Kilde: Legemiddelverket

TURSPALTEN

ANDRÉ MARTON PEDERSEN

Ned Aurlandsdalen

Aurlandsdalen regnes som noe av det vakreste og mest storslagne i norsk natur. Dette er «dalen over alle daler», og en av landets mest populære og omtalte fototurer. Stupbratte fjell kaster seg loddrett ned i dype elvegjel, og på toppene er det panoramautsikt. Små bekker, mektige fosser og en sjelden flora med nesten 500 plantesorter, blant annet Fjelldronningen, en av våre fineste fjellblomster. Her vandrer du gjennom et prektig kulturlandskap, på smale kløvstier, brede hyller i fjellsiden og forbi nedlagte gårder og bosettinger. Som å være i et levende maleri fra nasjonalromantikkens glanstid.

Du kan gå fra Finse til Geiterygghytta, deretter ned til Østerbø, før turen videre til Vassbygdi og Heimly Pensjonat. Turen krever ikke så god kondisjon, men det tar på lår og knær å gå nedover, så god grunnform og turer med sekk er alltid lurt før en langtur.

Hjemreisen via Flåmsbanen er like unik som resten av turen. Dette er en av verdens villeste togreiser gjennom fantastisk natur, forbi Rallarvegen, bratte fjellvegger, skummende fossefall og 20 tunneler. National Geographic Traveler Magazine har plassert denne togreisen blant topp 10 i Europa, mens Lonely Planet i 2014 like godt kåret turen til verdens beste!

FELLESTUR: 4. – 7. august kan du også være med på fellestur for seniorer ned Aurlandsdalen med DNT Ringerike. Her bor man fast på hytter på Østerbø. dntringerike.no/aktiviteter/828906/ DNT Oslo og Omegn arrangerer fellesturer hit som er åpne for alle. Du kan også fint gå turen på egenhånd. Se ut.no for turbeskrivelse.

I samarbeid med DNT presenterer vi i hvert nummer et tips til friluftaktiviteter rundt om i landet. Finn flere turer og din lokale seniorgruppe på turistforeningen.no/senior